

DÜŞÜNENLERİN DÜŞÜNCELERİ

Türkiye gibi geri kalmış ülkelerde ana sorun, kendi gereksinimlerini karşılayabilmek için, kendi fiziksel çevresini kullanmaktaki etkinliğini artırma, yani teknoloji düzeyini yükseltmektir. Ancak geri teknolojiye sahip ülkelerin önündeki ilk engel, ileri teknolojiye sahip ülkenin kendi istediği oran, yön ve nitelikte bir transfere izin vermesidir. Üstelik, teknoloji bakımından ileri ülkelerin yeni teknolojilerin odak merkezi oluşu, nokta ülkelerin

teknoloji açığını kapamalarına da olanak vermez. Buna rağmen kopya edicilik, ilk maliyete göre ucuz olduğundan, transfer edilen teknoloji, yerli endüstriler için yöresinde bir odak merkezi haline getirilebilirse, kendine özgü teknoloji yaratılmasının ilk basamağı aşılabilir. Bütün bunların gerçekleşmesi de ülkede insan unsurunun özgür düşünce anlayışı içinde yüceltilmesi ve özgürlük ortamının geliştirilmesine bağlıdır.

TEKNOLOJİK GELİŞMELER VE TÜRKİYE

BİR ülkenin teknolojik gelişmişlik düzeyini, gereksinimlerini karşılayabilmek için fiziksel çevresini kullanmaktaki etkinlik derecesi saptar. Başka bir deyişle, teknoloji, insanın doğa ile olan ilişki biçimini ve yaşamını sürdürmede temel olan üretim sürecini gösterir, üretim sürecine dayanan toplumsal ilişkilerin oluşum biçimi ile bundan doğan zihinsel yapıyı açığa çıkarır.

O halde, teknoloji bir toplumun temelini, özünü oluşturur. Denilebilir ki, bir toplumun gelişmişlik derecesi o toplumun sahip olduğu teknoloji düzeyiyle doğru orantılıdır.

Bundan ötürü Türkiye gibi geri kalmış ülkelerde ana sorun, kendi gereksinimlerini karşılayabilmek için kendi fiziksel çevresini kullanmaktaki etkinliğini artırma yani teknoloji düzeyini yükseltmektir.

Tarih teknolojik düzeyin yükseltilmesi için açık olan yolları şöyle çizmektedir:

Pazar bulma,
Transfer ve
Öz-geliştirme.

TİCARET, BAYRAĞI NASIL İZLER?

Gelişen toplumlar, zaman içinde yeni pazarlar edinmek gereksinimi ile itilirlir. Bunun karşısında belirecek en büyük engel coğrafidir. Okyanuslarda ve kıtalararasında ulaşımın hızlanması, haberleşme alanında hız ve etkinliğin artırılması gereklidir. Çünkü, ucuza mal sevk-

mek, rekabetten galip çıkmanın ilk koşuludur. Bu hususların sağlanması için harcanan çabalar, teknolojik gelişmenin de sağlanmasına önayak olmuştur.

Yeni pazarlar edinmek için verilen uğraşların karşısına dikilen en büyük ikinci engel de, pazar haline getirilmek istenen geri kalmış toplumların direnmesidir. Bu direnç kırılmalıdır ki, "ticaret bayrağı izler" kuralı geçerlilik kazanabilsin ve yeni yeni topraklar sömürge haline dönüştürülebilsin. Bu ise savaş demektir ve savaş her zaman için teknolojik gelişmenin temellerinden biri olmuştur. Ashında, günümüzde, savaş yalnız pazar paylaşımı uğraşından ötürü çıkmamaktadır. Çünkü savaş iç ekonominin buhrandan kurtulmasını sağlayan önemli bir araç haline gelmiştir. Harcanan bir mermi ya da füzenin yeniden üretilmesi demek, buhranın hafifletilmesi için gerekli bir ek talep yaratılması demektir. Kısacası, savaş,

hem buhran önleyici, hem de pazar payının zorla arttırılmasının elverişli bir aracı haline gelmiş ve "asker / sanayici" özdeşleşmesi doğmuştur. Bu özdeşleşmenin başarılı olması ise "daha yüksek daha etkin bir teknoloji" koşuluna bağlı duruma gelmiştir.

TEKNOLOJİ TRANSFERİ KİMİN LEHİNE?

Evrensel emeğin ürünü olan yani kısmen yaşayanların kısmen de geçmiş kuşakların emeklerinin değerlendirilmesinden doğan teknoloji her ülkede aynı düzeyde değildir. Geri teknolojiye sahip bir ülkeye ileri teknolojinin aktarılması "teknoloji transferi"dir. Burada iki nokta önemlidir. Birincisi, ileri teknolojiye sahip ülke kendi istediği oran, yön ve nitelikte bir transfere ancak izin verebilir. Bu ise geri teknolojiye sahip ülkenin üretim süre-

cinin niteliğinin, neyin nasıl üretileceğinin dışardan kontrol ve yönlendirilmesi anlamına gelir. Ayrıca, transfer bedelinin yüksek olmasından ötürü de içerde yaratılan değer dışarıya aktarılması sonucuna katlanma zorunluğu doğar.

TRENI KAÇIRMANIN YARARI

Teknoloji bakımından gelişmiş ülkeler yeni teknolojilerin odak merkezleri, geri ülkeler ise bu odaktan yayılan ışınları toplama noktalarıdır. Odak merkezleri oluş, yani, sadece onların yeni teknoloji üretebilmeleri, nokta ülkelerin "teknoloji açığını" kapamalarına olanak vermez. Tren kaçırılmıştır. Buna rağmen, bunun bir yararı da vardır. Kopya edicilik, ilk maliyete göre ucuzdur. Bu kârlılığın gerçekleşebilmesi için ne var ki, bir ek koşul gereklidir. O da bir üretim dalı için transfer edilen teknolojinin, ülkenin kendi somut koşullarına uydurularak geliştirilmesi ve öteki benzer üretim dallarında da uygulanmasıdır. Bu "iç transfer", teknoloji transferinin can damarını oluşturur. O halde, ana so-

run ilk ve son maliyet arasındaki kârlılık değil, transfer edilen teknolojinin, yerli endüstriler için, yöresinde bir odak merkezi haline getirilmesidir. Bunun başarılması, kendine özgü teknolojinin yaratılmasının ilk basamağının aşılması demektir.

ÖNCE ÖZGÜR DÜŞÜNCE GEREK...

Teknolojinin öz-geliştirilmesinin önemli engelleri vardır. Bunlardan biri, toplumun üst yapısını oluşturan öğelerin niteliğinden gelebilir. Osmanlı ülkesine matbaanın girişinin "gâvur icadı" teranesi yüzünden geciktirilmesi güzel bir örnektir. İkincisi üretimden uzak, halktan kopmuş, biçimsel mantık sistemi içinde eğitilmiş kadereci ve dogmatik kuşaklar dizisi, teknolojik gelişme için elverişli bir beyin gücü oluşturamaz.

O halde, öz-geliştirme için, yani bir ülkenin kendi teknolojisinin düzeyinin yükseltilebilmesi için kurulacak araştırma, geliştirme kurumlarının sonuç verebilecek biçimde çalışabilmesi için gerekli ön koşul, insan unsurunun özgür düşünce anlayışı ile yüceltilmesidir. Bunun sağlanmaması durumunda, araştırma-geliştirme için bulunabilecek yeterli sermaye, laboratuvar olanakları, araştırma makinaları ve teçhizatı gibi öteki temel gerekler anlam ifade etmeyecek, hiç bir yarar sağlamayacaktır.

Türkiye'nin teknoloji düzeyini geliştirerek kalkınmasının hızlandırılmasına karar verecek siyasal iktidarların, üstünde duracakları en önemli nokta, ülkenin insan potansiyelinin en üst düzeye çıkarılmasının tek koşulunun özgürlük ortamına bağlı olduğudur.